

Sygn. akt II Ca 24/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Ryszard Biegun
Sędziowie:	SSO Ryszard Jura SSR del. Piotr Łakomiak (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Teresa Fołta

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Bielsku-Białej

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B., T. B. (1), S. J., K. K. (1) (K.), M. K. (K.), S. K. (K.), M. Ł., S. Ł., I. M.

przeciwko J. K. (K.-K.)

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Żywcu

z dnia 29 stycznia 2015r. sygn. akt III RC 137/14

1. oddala apelację;
2. odstępuje od obciążenia pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

SSO Ryszard Jura SSO Ryszard Biegun SSR del. Piotr Łakomiak

Sygn. akt II Ca 24/16

UZASADNIENIE

W dniu 26.03.2014 r. M. K., K. K. (1), T. B. (1), S. K. i A. B. wnieśli przeciwko J. K. pozew o zwolnienie zajętej przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Żywcu D. K., na podstawie zawiadomienia o wszczęciu egzekucji z wniosku K. K. (2) sygn. KMP 130/07 z dnia 25.02.2008 r., nieruchomości stanowiącej 1/8 udziału we współwłasności nieruchomości dłużnika S. K. s. F., wpisanej po zniesieniu współwłasności do wyodrębnionych ksiąg wieczystych nr (...) właścicieli nie będących dłużnikami oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew J. K. wniósł o oddalenie powództwa w całości i obciążenie powodów kosztami postępowania.

W uzasadnieniu podał, iż wszczęcie egzekucji z nieruchomości powstało w wyniku wieloletnich zaległości alimentacyjnych. Objęta zajęciem w dniu 25.02.2008 r. księga wieczysta nr (...) o powierzchni 4,21 ha, w której właścicielem 1/8 nieruchomości, co daje mu po podziale nieruchomości działki o łącznej powierzchni 0,52 ha. Zajęcie powstało przed wyprowadzeniem z księgi wieczystej do innych ksiąg nieruchomości.

Sąd Rejonowy w Żywcu w sprawie IC 137/14 wyrokiem z dnia 29.01.2015r. w pkt.I zwolnił spod egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Żywcu, D. K., pod sygn. akt Km 130/07, z wniosku J. K. przeciwko S. K., s. F., na udziale wynoszącym 1/8 części, nieruchomości objęte księgami wieczystymi:

- (...) stanowiącą własność M. K. (K.), s. M.;
- (...) stanowiącą własność K. K. (1) (K.), s. A. i K., w 1/2 części i S. K. (K.), s. A. i K., w 1/2 części;
 - (...) stanowiącą własność T. B. (1), s. A. i G., w 6/24 części, I. M., c. A. i G., w 6/24 części, S. J. (J.), s. T. i M., w 4/24 części, M. Ł., c. T. i M., w 4/24 części i S. Ł., c. T. i M., w 4/24 części;
 - BB1 (...) stanowiącą własność A. B., s. T. i S.;

a w pkt. II zasądził od pozwanego J. K. na rzecz powodów K. K. (1), M. K., S. K. s. A., T. B. (1) i A. B. solidarnie kwotę 2862 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy orzekając w powyższy sposób, ustalił, że na mocy ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Bielsku-Białej w dniu 27.04.1999 r. sygn. akt IV RC 423/99 S. K. zobowiązał się płacić tytułem alimentów na rzecz małoletniego J. K. kwotę 200 zł miesięcznie poczynając od 1.04.1999r. płatnych do rąk matki dziecka K. K. (2) do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek należności oraz tytułem zaległości alimentacyjnych wynoszących 600 zł łącznie obejmujący okres od 1.01.1999 – 31.03.1999 r. zobowiązał się płacić na rzecz K. K. (2) w 6 ratach po 100 zł miesięcznie poczynając od 1.05.1999 r.

Na mocy ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Bielsku-Białej w dniu 13.07.2001 r. sygn. akt IV RC 824/01 S. K. zobowiązał się do płacenia tytułem alimentów na rzecz małoletniego J. K. kwotę po 300 zł miesięcznie, płatną z góry do rąk matki K. K. (2) do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z należności, poczynawszy od dnia 1.07.2001 r. – a to w miejsce alimentów ustalonych ugodą sądową z dnia 27.04.1999 r. sygn. IV RC 423/99 w kwocie 200 zł.

Na mocy ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Bielsku-Białej w dniu 25.02.2008 r. sygn. akt IV RC 58/08 S. K. zobowiązał się do płacenia tytułem alimentów na rzecz małoletniego J. K. kwotę po 500 zł miesięcznie, płatną z góry do rąk matki K. K. (2) do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z należności, poczynawszy od dnia 1.03.2008 r. – a to w miejsce alimentów ustalonych ugodą sądową z dnia 13.07.2001 r. sygn. IV RC 824/01 w kwocie 300 zł.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej w sprawie III RC 155/10 podwyższono alimenty od S. K. na rzecz jego syna J. K. do kwoty 750 zł, które z kolei zostały podwyższone do kwoty 900 zł miesięcznie wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 3.09.2013 r. sygn. akt II Ca 403/13.

Wniosek o egzekucję alimentów K. K. (2) działając imieniem J. K. złożyła do Komornika Sądowego Rewiru II przy Sądzie Rejonowym w Żywcu w dniu 19.05.1999 r., gdzie pierwotnie zarejestrowano go pod sygn. akt (...)

Egzekucja komornicza prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Żywcu A. R. była bezskuteczna do kwietnia 2007 r. W dniu 12.04.2007 r. egzekucja, zgodnie z właściwością została przekazana do prowadzenia Komornikowi D. K..

W dniu 28.02.2008 r. wierzycielka złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości, w której mieszkał S. K. tj. w Ł. ul. (...). W dniu 26.08.2008 r. komornik wszczął egzekucję z nieruchomości objętej księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Żywcu o numerze KW (...) oraz (...). Na wniosek komornika na udziale S. K. w nieruchomości objętej KW (...) wynoszącym 1/8 części wpisano ostrzeżenie o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym, wpisu takiego dokonano również w kw (...).

W dniu 9 kwietnia 2010 r. T. B. (1) wniósł do Sądu Rejonowego w Żywcu wniosek o dział spadku i zniesienie współwłasności nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej (...) położonej w Ł..

W czasie trwania postępowania w sprawie I Ns 470/10 S. K. podpisał zobowiązanie, w którym wyraził zgodę na zniesienie współwłasności nieruchomości objętych księgą wieczystą (...) w ten sposób, iż przysługującą mu – w razie podziału nieruchomości w naturze – ich część odpowiadającą wysokości jego udziału 1/8 we współwłasności, zostanie przekazana K. K. (1), za spłatą w kwocie 30.000 zł wypłaconą do 6 miesięcy od dnia wydania postanowienia Sądu w tej sprawie. Zgodnie z zobowiązaniem należność za zbywane udziały miała zostać wpłacona bezpośrednio na rachunek bankowy lub gotówką do Kancelarii (...) na poczet egzekucji komorniczych KMP 130/07 i KMP 194/07. W sytuacji wcześniejszej spłaty należności, kwota miała zostać przelana na konto S. K..

Postanowieniem z dnia 31.08.2012 r. komornik odmówił umorzenie postępowania egzekucyjnego w stosunku do 1/8 udziału w nieruchomości objętej kw (...) na podstawie wniosku dłużnika.

Postanowieniem z dnia 24 października 2013 r. sygn. akt I Ns 470/10 Sąd Rejonowy w Żywcu ustalił, że przedmiotem częściowego działu spadku po T. B. (2) i S. – N. (dwojga imion) B. oraz zniesienia współwłasności jest nieruchomość położona w Ł. składająca się z działek o nr ewid. (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) o łącznej powierzchni 4,21 ha wraz z budynkiem mieszkalnym, objęta Księgą Wieczystą (...) Sądu Rejonowego w Żywcu, przy czym opisana wyżej działka o nr ewid. (...), której powierzchnia ustalona w wyniku bezpośredniego podziału i analitycznego obliczenia wynosi 0,1865 ha, dzieli się na działki o nr ewid. : (...) o pow. 0,0840 ha i (...) o pow. 0,1025 ha zgodnie z projektem podziału sporządzonym przez geodetę A. M. zarejestrowanym w (...) Ośrodku (...) w Ż. pod nr K.E.R.G. 65/2013 w dniu 07.02.2013r. Sąd dokonał częściowego działu spadku oraz zniesienia współwłasności nieruchomości w ten sposób, że: uczestnikowi M. K. s. M. przyznał na wyłączną własność działkę o nr ewid. (...) i (...) o łącznej powierzchni 0,05 ha wraz z budynkiem mieszkalnym bez spłat i dopłat na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników; uczestnikom K. K. (1) s. A. i K. oraz S. K. s. A. i K. przyznał na współwłasność po 1/2 części każdemu z nich, działki o nr ewid.: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) o łącznej pow. 2,8240 ha; uczestnikowi S. K. s. F. i T. przyznał na wyłączną własność działkę o nr ewid. (...) o pow. 0,1025 ha, bez spłat i dopłat na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników; działkę o nr ewid. (...) o pow. 0,15 ha przyznał na współwłasność wnioskodawcy T. B. (1) s. A. i G. w 6/24 częściach, uczestniczce I. M.. c. A. i G. w 6/24 częściach, uczestnikowi S. J. s. T. i M. w 4/24 częściach, uczestniczce M. Ł. c. T. i M. w 4/24 częściach oraz uczestniczce S. Ł. c. T. i M. w 4/24 częściach bez spłat i dopłat na rzecz pozostałych uczestników; uczestnikowi A. B. s. T. i S. przyznał na wyłączną własność działkę o nr ewid. (...) o pow. 1,08 ha bez spłat i dopłat na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników. Sąd zasądził od uczestników K. K. (1) i S. K. s. A. i K. kwoty po 6084 zł 20 gr. od każdego z nich, na rzecz uczestnika S. K. s. F. i T., tytułem dopłaty, płatne w terminie 9 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki. Odpis postanowienia został z urzędu przesłany do Wydziału V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Żywcu.

K. K. (1) wniósł Do Wydziału V Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Żywcu wniosek o wpis podziału działki nr (...) na działki (...) położone w Ł., wpis wykreślenia wzmianki o wszczęciu egzekucji komorniczej na udziale S. K. oraz wpis prawa własności działek (...)/, (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) na rzecz K. K. (1) i S. K. po 1/2 części, w księdze wieczystej nr (...) na podstawie postanowienia w sprawie I Ns 470/10. M. K., T. B. (1) i A. B. złożyli zaś wnioski o bez ciężarowe wydzielanie części nieruchomości przypadających im na podstawie tego postanowienia. Referendarz sądowy w dniu 17.02.2014 r. dokonał wpisu zawnioskowanego podziału działki (...), wpisu prawa własności nieruchomości działek w kw nr (...) oraz przeniesienia nowych działek do nowo założonych ksiąg wieczystych (...), (...) i (...)), przenosząc jednocześnie wzmiankę o wszczęciu egzekucji komorniczej na udziale S. K. na rzecz wierzyciela K. K. (2), zwrócił wniosek w zakresie wykreślenia wzmianki z księgi (...). Orzeczenie referendarza

zostało zaskarżone przez uczestników. Postanowieniem z dnia 10.04.2014 r. Dz. Kw 2206/14 Sąd Rejonowy w Żywcu utrzymał w mocy wpis wzmianki o wszczęciu egzekucji komorniczej w nowo założonych księgach wieczystych i zwrócił wpis o wykreślenie wzmianki z księgi (...). Apelacja K. K. (1) od postanowienia Sądu Rejonowego została oddalona w dniu 24.09.2014 r.

O wpisaniu ostrzeżenia w nowo założonych księgach wieczystych zawiadomiono komornika.

Księga wieczysta o numerze (...) obejmuje działkę o nr (...), której właścicielem jest A. B.. W księdze widnieje wpis o ostrzeżeniu o egzekucji komorniczej na udziale S. K. wynoszącym 1/8.

Księga wieczysta o numerze (...) obejmuje działki o nr (...), których właścicielami są S. K. s. A. i K. K. (1). W księdze widnieje wpis o ostrzeżeniu o egzekucji komorniczej na udziale S. K. wynoszącym 1/8.

Księga wieczysta o numerze (...) obejmuje działki o nr (...), których właścicielem jest M. K.. W księdze widnieje wpis o ostrzeżeniu o egzekucji komorniczej na udziale S. K. wynoszącym 1/8.

Księga wieczysta o numerze (...) obejmuje działkę o nr (...), której właścicielami są T. B. (1), I. M., S. J., M. Ł. i S. Ł.. W księdze widnieje wpis o ostrzeżeniu o egzekucji komorniczej na udziale S. K. wynoszącym 1/8.

Księga wieczysta o numerze (...) obejmuje działkę o nr (...), której właścicielem jest S. K. s. F.. W księdze widnieje wpis o ostrzeżeniu o egzekucji komorniczej na udziale S. K. wynoszącym 1/8.

Pismem z dnia 4 kwietnia 2014 r. M. K., K. K. (1), S. K. s. A., T. B. (1), I. M., S. J., M. Ł., S. Ł. i A. B. zwrócili się do J. K. o złożenie do komornika sądowego wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego wobec wydzielonych części nieruchomości zawartych w nowo wyodrębnionych księgach wieczystych.

Na dzień 27 listopada 2014 r. zaległość alimentacyjna S. K. na rzecz J. K. wynosiła 12.927,91 zł.

Sąd Rejonowy na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, stwierdził, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawą rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest art. 841 § 1 kpc, zgodnie z którym osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. Nadto powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych (§ 3).

W niniejszej sprawie S. K. (s. F.) jest dłużnikiem alimentacyjnym J. K.. Od 2008r. prowadzona była egzekucja z nieruchomości należących do dłużnika, w toku której zajęty został udział w wysokości 1/8 części we współwłasności nieruchomości objętych księgą wieczystą (...), wzmianka o toczącym się postępowaniu została wpisana w księdze wieczystej. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Żywcu z dnia 24 października 2013 r. sygn. akt I Ns 470/10 dokonano m.in. zniesienia współwłasności objętej w/w księgą wieczystą. W następstwie tegoż postanowienia Referendarz sądowy nie wykreślił wzmianki z tej księgi wieczystej i jednocześnie dokonał wpisu wzmianki o wszczęciu egzekucji komorniczej w nowo założonych księgach wieczystych. Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z § 91 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21.11.2013 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym nakazywał wręcz w zaistniałej sytuacji przeniesienia z urzędu obciążeń do nowo zakładanych ksiąg wieczystych.

Właściele nowych części podzielonych nieruchomości, którzy nie są obciążeni długiem, mogą zatem domagać się zwolnienia ich nieruchomości spod obciążenia, jak też ma to miejsce w niniejszej sprawie.

Powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji stanowi środek merytorycznej obrony osoby trzeciej, której prawa zostały przez egzekucję naruszone. Powództwo ekscydencyjne, w przeciwieństwie do powództwa

opozycyjnego, nie jest ukierunkowane na zwalczanie tytułu wykonawczego, ale zmierza do przeciwstawienia się prowadzeniu egzekucji z określonego przedmiotu.

Powództwo może być wytoczone najwcześniej po wszczęciu egzekucji, lecz nie później niż na miesiąc od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa (chyba, że przepisy szczególne stanowią inaczej). W literaturze wyrażany jest pogląd, że miesięczny termin do wytoczenia powództwa o zwolnienie spod egzekucji ma charakter materialnoprawny i dlatego nie podlega przywróceniu. O wpisaniu ostrzeżenia do ksiąg wieczystych objętych niniejszym postępowaniem powodowie dowiedzieli się w dniu 24 lutego 2014r. po otrzymaniu zawiadomień z Wydziału V Ksiąg Wieczystych, zaś pozew został nadany w placówce pocztowej w dniu 24 marca 2014 r. Uznać zatem należy, iż termin do jego wniesienia został zachowany.

Podstawa do wytoczenia powództwa o zwolnienie z zajętego przedmiotu spod egzekucji zachodzi wówczas, gdy w toku zajęcia zostały naruszone prawa osoby trzeciej (np. dana rzecz jest własnością tej osoby), przy czym, co podkreśla się w piśmiennictwie, chodzi o naruszenie tego rodzaju, że doszło do zajęcia takiego składnika majątkowego, z którego wierzyciel nie ma prawa zaspokoić swojej wierzytelności.

W niniejszej sprawie spór koncentrował się generalnie wokół kwestii czy zaległe i bieżące alimenty mogłyby być egzekwowane z udziału 1/8 we współwłasności należącej do S. K. (s. F.) po zniesieniu współwłasności dokonany przez Sąd i czy w związku z tym wzmianki o toczącym się postępowaniu mogą zostać wykreślone.

W myśl art. 930 § 1 kpc, rozporządzenie nieruchomością po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie. Nabywca może uczestniczyć w postępowaniu w charakterze dłużnika. W każdym razie czynności egzekucyjne są ważne tak w stosunku do dłużnika, jak i w stosunku do nabywcy. Z przepisu tego wynika, iż podział nieruchomości nie może wpłynąć na zmianę możliwości zaspokojenia wierzyciela. Wskazać jednak należy, iż zmiana spowodowana orzeczeniem sądu na skutek podziału majątku wspólnego, działu spadku lub zniesienia współwłasności nieruchomości nie ma charakteru rozporządzenia tą nieruchomością w rozumieniu art. 930 kpc (wyrok SN z 1.12.1997 r., I CR 409/77, OSNC 1979/1-2/6). Przepis art. 930 kpc nie ma zastosowania do nieruchomości, której jednym ze współwłaścicieli był dłużnik, a która orzeczeniem sądu znoszącym współwłasność przyznana została na wyłączną własność współwłaścicielowi nie będącemu dłużnikiem, chociażby orzeczenie sądowe wydane zostało w uwzględnieniu zgodnego wniosku uczestników postępowania po zajęciu tej nieruchomości (uchwała SN z 19.12.1980 r., III CZP 65/08, OSNC 1981/6/100).

W wyniku postępowania sądowego w sprawie I Ns 470/10 dokonano zniesienia współwłasności, a S. K. s. F. i T. przyznano na wyłączną własności działkę o nr ewid. (...) o pow. 0,1025 ha, bez spłat i dopłat na rzecz wnioskodawcy i pozostałych uczestników. Nadto Sąd zasądził od uczestników K. K. (1) i S. K. s. A. i K. kwoty po 6084 zł 20 gr. od każdego z nich, na rzecz uczestnika S. K. s. F. i T., tytułem dopłaty, płatne w terminie 9 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w przypadku zwłoki. Jedynym składnikiem majątku dłużnika alimentacyjnego pozostaje zatem ta działka i należna mu kwota dopłaty. Z tego też majątku może być prowadzona egzekucja komornicza. Pozostałe działki przyznane zostały na własność innym uczestnikom (powodom), którzy nie są dłużnikami J. K.. Dlatego też Sąd przyjął, iż powództwo należy uwzględnić po myśli art. 841 kpc.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na mocy art. 98 § 1 kpc obciążając nimi pozwanego jako strony przegrywającej. Sąd zasądził koszty na rzecz powodów K. K. (1), M. K., S. K. s. A., T. B. (1) i A. B. solidarnie albowiem pozostali powodowie nie ponieśli żadnych kosztów związanych z postępowaniem, przystępując do sprawy w jej trakcie. Nadto Sąd nie znalazł podstaw do obciążenia strony pozwanej częścią kosztów lub nie obciążania jej w ogóle albowiem pozwany nie reagował na żadne z propozycje strony powodowej.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany J. K., zaskarżając pkt. 1 i 2 powyższego wyroku, wnosząc o zmianę w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisu art. 233§1 kpc, poprzez błędne ustalenie stanu faktycznego, przejawiające się w przyjęciu, iż zajęcia komornicze naruszają prawa osoby trzeciej, co w rzeczywistości stanowi zarzut naruszenia prawa materialnego;

- naruszenie przepisu art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku dowodowego z zeznań świadka R. W., którego zeznania miały istotne znaczenia dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że w wyniku zapadłego rozstrzygnięcia został narażony jego interes prawny, jako wierzyciela, gdyż nieruchomości przyznana, jemu ojcu, na którym ciąży obowiązek alimentacyjny względem skarżącego, nawet uwzględniając należną mu spłatę wynoszącą 12168zł w wyniku działu spadku i zniesienia współwłasności, nie odpowiada równowartości jego udziału w nieruchomości oznaczonej kw (...) wynosząca 1/8. Wskazał, że K. K. (1) oraz jego bracia S. K. zażądali od S. K. (ojca pozwanego), aby zrzekł się na ich korzyść działki nr (...), której wartość dodatkowo została zaniżona. Mianowicie wskazał w piśmie procesowym z dnia 06.02.2016r., iż ma ona charakter działki budowlanej o powierzchni 11 arów (całkowita jej powierzchnia wynosi 18 arów), o szacunkowej wartości 80000zł. Podniósł, że ojciec po jej sprzedaży mógłby w całości zaspokoić jego długi. Podniósł, iż nie został zawiadomiony w charakterze uczestnika w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Żywcu w sprawie I Ns 470/10.

Skarżący zarzucił również, iż Sąd nie zastosował instytucji z art. 102 kpc, wskazując, że jedynym jego dochodem jest świadczenie alimentacyjne w kwocie 500zł oraz zasiłek rodzinny w kwocie 115zł.

W odpowiedzi na apelację (w formie pisemnej lub ustnej) powodowie wnieśli o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy zaakceptował ustalony w sprawie stan faktyczny, przyjmując go za własny. Sąd II instancji zaaprobował również podstawę prawną rozstrzygnięcia.

Nie doszło również do naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 841§3 kpc, mającej charakter normy materialnoprawnej, gdyż pomimo zwrotu pozwu co do niektórych współwłaścicieli nieruchomości, nie zaistniała taka sytuacja, aby zwrot pozwu nastąpił względem wszystkich współwłaścicieli danej nieruchomości lub w stosunku do wyłącznych właścicieli danej nieruchomości wymienionych w zaskarżonym wyroku. Po stronie powodów nie zachodził bowiem przypadek współuczestnictwa koniecznego, gdyż czynność podejmowana w celu ochrony własności może być dokonana przez któregokolwiek ze współwłaścicieli w interesie pozostałych.

W ocenie Sądu Okręgowego, apelujący nie zarzucił skutecznie naruszenia normy art. 233§1 kpc, odnoszącej się do oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, poddanych następnie ocenie przez Sąd Rejonowy pod względem zasad logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego. Skarżący kwestionował bowiem fakt, że zajęcia komornicze miały naruszyć prawa osób trzecich, co w rzeczywistości stanowi zarzut naruszenia prawa materialnego polegającego na błędnym zastosowaniu w sprawie art. 841§1 kpc. Sąd II instancji nie podzielił tego zarzutu naruszenia art. 841§1 kpc, dzielając w całości jego wykładnię i zastosowany przez sąd I instancji proces subsumcji do ustalonego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy nie dopatrył się również naruszenie przepisu art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku dowodowego z zeznań świadka R. W., gdyż ustalony w sprawie stan faktyczny mógł zostać skonstruowany wyłącznie na podstawie dokumentów o charakterze prywatnym, jak i urzędowym, bez potrzeby jego uzupełnienia w oparciu o osobowe źródła dowodowe. Ponadto skarżący nie wyjaśnił w apelacji jakich to istotnych faktów miał dostarczyć wskazany świadek i jakie to miałyby przełożenie na przeprowadzone w sprawie ustalenia faktyczne, a konsekwencji treść końcowego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że w sprawie nie mieliśmy do czynienia z przypadkiem uregulowanym w art. 930 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1004 kpc. Z treści tych przepisów wynika jednoznacznie, że rozporządzenie przez dłużnika ułamkową częścią nieruchomości (jego udziałem) po jego zajęciu, polegające na jego zbyciu, nie jest zabronione i jest ważną czynnością prawną, wywołującą skutek przeniesienia własności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1998 r., I CKN 403/97, OSP 1998, nr 11, poz. 196). Dopuszczając możliwość prowadzenia egzekucji z nieruchomości, która przestała być własnością dłużnika, art. 930 § 1 k.p.c. stanowi więc wyjątek od wyrażonej w art. 803 k.p.c. reguły, że zaspokojenie wierzyciela następuje wyłącznie z majątku osobistego dłużnika. Przewidziany w art. 930 § 1 k.p.c. materialnoprawny skutek dokonano po zajęciu rozporządzenia rzeczą, wyrażający się bezskutecznością względną czynności prawnej, oznacza, że umowa przeniesienia własności zajętej nieruchomości między zbywcą (dłużnikiem) a osobą trzecią jest ważna, ale bezskuteczna w stosunku do wierzycieli, którzy wszczęli egzekucję. Egzekucja toczy się więc nadal przeciwko dłużnikowi, który uważany jest za właściciela, mimo skutecznego przeniesienia własności na nabywcę (zob. uzasadnienie wyroku SN z dnia 6.09.2013r., V CSK 359/12). Konstytucyjna zasada ochrony własności nakazuje rygoryzm przy kształtowaniu sytuacji, w których majątek osoby niebędącej dłużnikiem może być wykorzystany do zaspokojenia cudzego długu (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 6.11.2007r., III CZP 93/07).

Sąd apelacyjny zaaprobował natomiast utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że od powyższej zasady zachodzi wyjątek. Mianowicie w przypadku zmiany stanu prawnego nieruchomości, której współwłaścicielem w 1/8 był S. K. s. F. (ojciec pozwanego), spowodowana orzeczeniem sądu na skutek podziału majątku wspólnego, działu spadku lub zniesienia współwłasności nieruchomości nie ma charakteru rozporządzenia tą nieruchomością w rozumieniu art. 930 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1977 r., I CR 409/77 OSNC 1979/1-2/6). Pogląd ten został następnie podzielony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1980 r., III CZP 65/80, OSNC 1981/6/100. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko, wyrażone w ostatnim z przywołanych orzeczeń, że gdy zmiana w stanie prawnym nieruchomości następuje w drodze orzeczenia sądowego znoszącego współwłasność nieruchomości, nie można mówić o rozporządzeniu nieruchomością przez dłużnika będącego współwłaścicielem, nawet wówczas, gdy wyrazi on zgodę na przyznanie całej nieruchomości drugiemu współwłaścicielowi (nawet taki przypadek nie zachodzi w niniejszej sprawie) lub gdy sam postawi taki wniosek, a także gdy współwłaściciele, działając w porozumieniu, złożą wspólny i zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności, jak i co do określenia wartości nieruchomości oraz wartości nakładów poczynionych przez każdego z nich na nieruchomości. W każdym takim wypadku zmiana w stanie prawnym nieruchomości następuje z mocy orzeczenia sądowego, a nie z mocy oświadczenia woli złożonego przez współwłaściciela będącego dłużnikiem. Nie jest to zatem rozporządzenie nieruchomością przez dłużnika.

Zatem ze stanowiska tego jednoznacznie wynika, co Sąd Rejonowy prawidłowo wziął pod uwagę, iż nie ma prawnych możliwości prowadzenia względem pozostałych współwłaścicieli, - którym na mocy orzeczenia sądowego w sprawie I Ns 470/10 Sądu Rejonowego w Żywcu zostały przyznane na wyłączną własność wyodrębnione części nieruchomości będącej przedmiotem działu spadku i zniesienia współwłasności, - postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika przy Sądzie Rejonowym w Żywcu D. K. do sprawy I KM 130/07, w sytuacji uwzględnienia powództwa na podstawie art. 841§1 kpc.

W niniejszym przypadku, skoro pozostali współwłaściciele nieruchomości zapisanej w KW (...), nie będący dłużnikami osobistymi pozwanego, którzy na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Żywcu w sprawie I Ns 470/10 stali się wyłącznymi właścicielami wyodrębnionych w wyniku działu spadku i zniesienia współwłasności nieruchomości, dowiedzieli się, iż również ich nieruchomości zostały zajęte i w konsekwencji, że wobec nich również toczy się postępowanie egzekucyjne, to podkreślić należało, iż mieli prawo poszukiwać ochrony przed toczącym się postępowaniem egzekucyjnym za pomocą właściwych środków prawnych. Środkiem takim, co właściwie przyjął Sąd Rejonowy, jest powództwo o zwolnienie zajętego przedmiotu od egzekucji przewidziane w art. 841 k.p.c., nabywca jest bowiem osobą trzecią (właścicielem rzeczy), a egzekucja skierowana do tej rzeczy narusza jego prawa (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2007 r., III CZP 93/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 68 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r., II CSK 651/08).

Inną kwestią, która stała się zasadniczym motywem złożonej apelacji i na którą szczególnie nacisk położył skarżący, jest zagadnienie, czy w wyniku działu spadku i zniesienia współwłasności nie doszło do pokrzywdzenia pozwanego, jako wierzyciela należności alimentacyjnych wobec jego ojca S. K., s. F., który był uczestnikiem postępowania w sprawie I Ns 470/10. Należało z całą stanowczością podkreślić, że problematyka ta nie mogła być przedmiotem niniejszego procesu, którego zakres badania ogranicza się wyłącznie do przesłanek z art. 841§1 kpc, który to przepis pomimo zamieszczenia go w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, ma charakter materialnoprawny.

Natomiast, na co należało zwrócić apelującemu uwagę, skoro głównym motywem jego apelacji miało stać się jego pokrzywdzenie w wyniku niesprawiedliwego w jego ocenie działu spadku i zniesienia współwłasności w sprawie I Ns 470/10 Sądu Rejonowego w Żywcu, to zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015r., III CZP 56/15 (LEX nr 1801504, www.sn.pl, Biul.SN 2015/10/6) służy do tego inna instytucja prawna, jaką jest „actio P.”. Przedmiotem tego powództwa określonego w art. 527 § 1 k.c. może być czynność procesowa dłużnika w postaci zgody wyrażonej w postępowaniu o zniesienie współwłasności rzeczy wspólnej na przyznanie własności rzeczy drugiemu współwłaścicielowi (w całości, czy też w części) bez ekwiwalentu z jego strony (w całości, czy też w części). W postępowaniu w sprawie I NS 470/10 ojciec pozwanego, na którym ciąży obowiązek alimentacyjny, wprawdzie otrzymał w wyniku działu spadku i zniesienia współwłasności działkę o nr (...) o pow. 0,1025 ha, stanowiącą odrębną nieruchomość i kwotę (...),4zł tytułem dopłaty, ale w ocenie apelującego nie odpowiada to dotychczasowemu udziałowi S. K. s. F. w nieruchomości będącej przedmiotem postępowania działowego, a ponadto jej wartość została zaniżona.

Należy jeszcze raz stanowczo podkreślić, iż niniejsze postępowanie nie może służyć do ustalenia, czy zaszły przesłanki z art. 527§1kc. W tym celu, w żadnym razie nie przesądzając kwestii skuteczności w przyszłości tego rodzaju powództwa, pozwany, jako wierzyciel alimentacyjny, może poszukiwać ochrony w odrębnym procesie, na podstawie wskazanej normy prawnej.

Przeprowadzone na etapie postępowania apelacyjnego dowody z ujawnionych dokumentów akt spraw nie wniosły do sprawy nowych, istotnych okoliczności, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia. Na moment orzekania przez Sąd II instancji nie doszło również do zmiany danych w działach II ksiąg wieczystych wskazanych w zaskarżonym wyroku Sądu Rejonowego (k. 360-369).

Uwzględniając powyższe okoliczności apelacja pozwanego podlegała po myśli art. 385kpc oddaleniu, jako bezzasadna.

Sąd II instancji nie znalazł wystarczających podstaw, do zastosowania w odniesieniu do rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów procesu możliwości odstąpienia od obciążenia pozwanego kosztami procesu na podstawie art. 102 kpc, w skład których wchodziła opłata od pozwu, gdyż pozwany wprawdzie nie posiada stałego źródła utrzymania, ze względu na młody wiek i pobieranie nauki, jednakże nie można było uznać, że jest osobą całkowicie pozbawioną jakichkolwiek środków finansowych. Postępowanie nie wykazało również, aby pozwany ze względu na stan zdrowia, nie mógł podjąć, chociażby pracy dorywczej w okresie wakacyjnym.

Natomiast, Sąd Okręgowy uznał, że zbyt nadmierne obciążanie pozwanego kosztami procesu, również nie powinno mieć miejsca i dlatego też na etapie postępowania apelacyjnego, najpierw pozwany został zwolniony od opłaty od apelacji Postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 15.10.2015r., II Cz 593/15, a następnie odstąpiono od obciążania go po myśli art. 102 kpc w zw. z art. 391§1 kpc od kosztów postępowania apelacyjnego, w skład których wchodziły koszty zastępstwa procesowego fachowego pełnomocnika po stronie jednego z powodów, a mianowicie K. K. (1). Wskazać należało, że wskazany powód ustanowił fachowego pełnomocnika dopiero bezpośrednio przed pierwszym terminem rozprawy apelacyjnej, a jego pełnomocnik ograniczył się do poparcia złożonej przez K. K. (1) odpowiedzi na pozew. Zatem nie tylko zakres relatywnie niewielkich czynności ustanowionego pełnomocnika, ale również fakt, iż pozwany mógł subiektywnie uważać, iż niniejsze postępowanie służy także do badania, czy jako wierzyciel nie został pokrzywdzony, w wyniku przydzielenia jego ojcu (dłużnikowi alimentacyjnemu) w sprawie I Ns 470/10 składników majątkowych nie odpowiadających jego udziałowi w nieruchomości będącej przedmiotem działu spadku i zniesienia współwłasności, co zostało wyartykułowane pozwanemu dopiero na etapie postępowania apelacyjnego.

SSO R. J. SSO R. B. SSR del. P. Ł.

Sędzia ref. I instancji: SSR M. O.-Trębacz